

CADRUL LEGISLATIV ȘI NORMATIV PRIVIND ÎNFIINȚAREA ȘI ACTIVITATEA ÎNTEPRINDERILOR MICI ȘI MIJLOCII

*Mariana MÎRZAC¹, dr., conf. univ.,
Universitatea de Stat din Moldova*

Statul este conștient de faptul că pentru asigurarea dezvoltării durabile a întreprinderilor, în special a celor mici și mijlocii, sunt necesare legi și reglementări clare și transparente, administrate într-un mod eficient.

Legislația și reglementările în domeniul activității antreprenoriale urmează să ofere un cadru de reguli comune care ar asigura desfășurarea deschisă și liberă a tranzacțiilor comerciale, cu respectarea intereselor întreprinderilor, a consumatorilor și societății în general, precum și cu respectarea concurenței loiale.

Cuvinte cheie: *cadru legislativ, întreprinderi mici și mijlocii (ÎMM), antreprenor, dezvoltare durabilă, mediu antreprenorial.*

Introducere. Activitatea antreprenorială este posibilă numai ținându-se cont de unele principii de bază ca: riscul antreprenorial, capacitatea de coordonare, orientarea în domeniul ales și distribuirea resurselor eficient utilizate etc. Persoanele, având un risc și profit negarantat, devin antreprenori activi, care posedă dreptul la activitate legitimă pentru obținerea profitului. Așadar, s-ar putea afirma că, în condiții egale, anumite persoane predispuse să riște aleg antreprenoriatul, altele sunt disponibile a activa ca salariați angajați.

Guvernul [3] este conștient de faptul că pentru asigurarea dezvoltării durabile a întreprinderilor, în special a celor mici și mijlocii, sunt necesare legi și reglementări clare și transparente, administrate într-un mod eficient. Legislația și reglementările în domeniul activității antreprenoriale urmează să ofere un cadru de reguli comune care ar asigura desfășurarea deschisă și liberă a tranzacțiilor comerciale, cu respectarea intereselor întreprinderilor, a consumatorilor și societății în general, precum și cu respectarea concurenței loiale.

Etapele de dezvoltare a legislației privind activitatea ÎMM. Până în prezent, în dezvoltarea legislației au fost evidențiate patru etape principale, care reglementează activitatea și susținerea ÎMM-urilor pe teritoriul Republicii Moldova:

1. 1986-1991 Legalizarea antreprenoriului mic privat în condițiile economiei planificate; Introducerea în cadrul juridic a noțiunii de „întreprindere mică”, care necesită măsuri speciale de susținere din partea statului;

2. 1992-2000 Crearea bazei legislative, care reglementează dezvoltarea și susținerea micului business în condițiile stabilizării economiei de piață în Republica Moldova;

3. 2001-2005 Schimbarea, la nivel legislativ, de abordare în susținerea de stat a sectorului întreprinderilor mici (ÎM) – de la susținerea preferențială a unor grupe de ÎM, la crearea

LEGISLATIVE AND REGULATORY FRAMEWORK FOR THE ESTABLISHMENT AND THE ACTIVITY OF SMALL AND MEDIUM ENTERPRISES

*Mariana MÎRZAC, PhD, Associate Professor,
State University of Moldova*

The Government is aware that to ensure the sustainable development of enterprises, especially of small and medium ones, there is necessary clear and transparent laws and regulations, administered in an efficient manner.

The laws and regulations in the field of entrepreneurial activity will provide a framework of common rules that would ensure an open and free way to make commercial transactions with interests on businesses, consumers and society in general and with respect of fair competition.

Key words: *legislative framework, small and medium enterprises, entrepreneur, sustainable development, entrepreneurial environment.*

JEL Classification: *L20, L26, L51*

Introduction. The entrepreneurial activity is only possible by following some basic principles as: entrepreneurial risk, coordination ability, orientation within the chosen area and distribution of efficiently used resources. The persons, with unsecured risk and profit, become active entrepreneurs who possess the right to legitimate activity to profit. So, one could affirm that, on equal terms, some people – inclined to risk – will choose the entrepreneurship, others will work as employees.

The Government [3] is aware that to ensure the sustainable development of enterprises, especially of small and medium ones, there is necessary clear and transparent laws and regulations, administered in an efficient manner. The laws and regulations in the field of entrepreneurial activity will provide a framework of common rules that would ensure an open and free way to make commercial transactions with interests on businesses, consumers and society in general and with respect of fair competition.

Stages of development of legislation on SMEs activity. By now, four main steps have been highlighted within the development of legislation, which regulates the activity and support of SMEs in Moldova:

1. 1986-1991 Legalization of private small businesses within the planned economy; Introduction of the legal notion of "small business", which requires special support from the state; Special measures of support from the state;

2. 1992-2000 Creation of legislation bases, governing the development and support of small business in terms of stabilizing the market economy in the Republic of Moldova;

3. 2001-2005 Change of legislative approach in the state support for the small enterprises sector (SE) – from

¹ © Mariana MÎRZAC, mariana.mirzac@yahoo.com

condițiilor generale favorabile pentru mediul de afaceri;

4. *2006 – până în prezent* Dezvoltarea legislației, în care sunt reglementate elementele cheie ale susținerii sectorului IMM: crearea bazei instituționale și elaborarea principalelor documente de politici (strategii și programe) [1, p.74].

5. *2007-2010* Crearea bazei legislative, care reglementează dezvoltarea și susținerea businessului mic și mijlociu prin introducerea surselor alternative (parcurile industriale, parcurile științifico-tehnologice și incubatoarele de inovare).

6. *2012* Aprobarea Strategiei reformei cadrului de reglementare a activității de întreprinzător pentru anii 2013-2020 și a Planului de acțiuni pentru implementarea acesteia în anii 2013-2015. Strategia națională de dezvoltare "Moldova 2020", aprobată prin Legea nr.166 din 11 iulie 2012 (Monitorul Oficial al Republicii Moldova, 2012, nr. 245-247, art. 791).

Bazele dezvoltării antreprenoriatului din Republica Moldova au fost puse în a doua jumătate a anilor 80 ai secolului trecut. La etapa inițială a apărut posibilitatea utilizării la întreprinderile de stat a relațiilor de arendă și a diverselor modele de autogestiuine. În 1987 a fost adoptată Legea URSS „Cu privire la activitatea de muncă individuală”, care a permis cetățenilor să se ocupe cu businessul privat. În 1991, în Moldova, existau 3250 de cooperative, antrenate în construcții, deservirea populației, producerea mărfurilor de larg consum. După adoptarea, în 1992, a Legii „Cu privire la antreprenoriat și întreprinderi”, care reglementează dezvoltarea antreprenoriatului în țară și stabilește formele organizatorico-juridice posibile ale activităților de întreprinzător, multe din cooperativele existente au fost reorganizate în întreprinderi individuale, societăți cu răspundere limitată, societăți pe acțiuni. În plus, a fost stimulată crearea noilor întreprinderi de diferite forme organizatorico-juridice, partea considerabilă a cărora o constituie întreprinderile mici.

Hotărârea privind *Fondul pentru susținerea antreprenoriatului și dezvoltarea micului business* nr. 659 din 21 octombrie 1993 a fost adoptată de către Guvernul Republicii Moldova în scopul finalizării operațiilor de dezvoltare a antreprenorului și concurenței.

În 1994 se aprobă „*Legea cu privire la susținerea și protecția micului business*”, nr. 112-XIII din 20.05.94. Această lege stabilește temeiurile juridice, economice și organizatorice ale dezvoltării, susținerii și protecției microîntreprinderilor și întreprinderilor mici, bazate pe proprietatea nestatală.

În anul 1998, a fost adoptată o altă lege importantă pentru businessul mic – Legea „*Cu privire la patenta de întreprinzător*”. Legea a fost orientată asupra susținerii celor mai mici, mai vulnerabili antreprenori, cu venituri limitate. Cetățenii, care au dobândit o patentă, au primit dreptul de a se angaja în anumite activități antreprenoriale, fără înregistrarea întreprinderii, în condițiile unui sistem de impozitare, evidență și raportare simplificat. Legea a jucat un rol important în legalizarea activității individuale, simplificarea activității întreprinzătorilor individuali și altor forme de micro-întreprinderi [1, p.79].

Pentru soluționarea problemelor de reglementare a activității de antreprenoriat și a întreprinderilor businessului mic și mijlociu, Guvernul a lansat procesul de reformare a cadrului regulatoriu respectiv. În acest scop a fost adoptată Legea nr.424-XV din 16 decembrie 2004, *Legea privind revizuirea și optimizarea cadrului normativ de reglementare a*

preferențe suport to SE groups to general favorable conditions for business;

4. *2006 – to present* Development of legislation that regulated the key elements supporting the SME sector: creation of the main institutional bases and development of policy documents (strategies and programs) [1, p.74].

5. *2007-2010* Creation of legislation governing the development and support for small and medium business by introducing alternative sources (industrial, scientific and technological parks and innovation incubators).

6. *2012* Approval of the regulatory reform Strategy of entrepreneurial activity for the years 2013-2020 and the Action Plan for its implementation during 2013-2015. National Development Strategy "Moldova 2020", approved by Law No. 166 from July 11, 2012 (Official Gazette of the Republic of Moldova, 2012, no. 245-247, art. 791).

The fundamentals of entrepreneurship development in the Republic of Moldova were made in the second half of the 80s of last century. At the initial stage, the possibility appeared to use the lease and various models of self-management within the state enterprises. In 1987, the Law of the USSR "On individual labor activity" was adopted, which allowed the citizens to deal with private business. In 1991, in Moldova there were 3,250 cooperatives in construction, services, production of consumer goods. After the adoption, in 1992, of the "Law on Entrepreneurship and Enterprises", which regulates the development of entrepreneurship in the country and establish legal and possible organizational forms of entrepreneurial activities, many of the existing unions were reorganized into individual companies, limited liability, joint stock companies. Besides, they have stimulated the creation of new enterprises of various legal forms, a considerable part of which were the small enterprises.

The Government adopted the Decision no. 659 from October 21, 1993, about the *Fund to support entrepreneurship and small business development* in order to complete the development of contractor operations and competition.

In 1994 the "Law on the protection and support of small business" no. 112-XIII from 20.05.94 was approved. This law establishes the legal, economic and organizational bases of development, support and protection of micro and small enterprises based on non-state ownership.

In 1998, another important law for the small businesses was adopted – the Law "On entrepreneurial patent". The law was focused on supporting the smallest, most vulnerable entrepreneurs with limited incomes. The citizens who acquired patents were granted the right to engage in certain business activities without registering the company, under a system of taxation, accounting and simplified reporting conditions. The law has played an important role in legalizing the individual activity, simplifying the business of individual entrepreneurs and other forms of micro-enterprises' activities [1, p.79].

In order to solve the regulatory issues concerning the entrepreneurship and small and medium enterprises' activity, the Government has launched the reform of the

activității de întreprinzător, implementarea căreia are drept scop revizuirea structurii instituțiilor publice cu funcții de reglementare a activității antreprenoriale. Activitățile în cauză se înscriu în prima etapă a reformei care va continua cu stabilirea unui sistem nou, construit pe baza principiilor de bună guvernare, conform cărora accentul va fi pus pe evaluarea impactului regulator al actelor legislative și normative. Activitățile în cauză sînt necesare întru simplificarea structurii și a numărului procedurilor administrative la care este supus întreprinzătorul la diferite etape ale ciclului de viață al afacerii, efectul urmărit fiind reducerea „costului desfășurării afacerii” [4, p.53].

Deasemenea pentru reglementarea activității întreprinderilor businessului mic și mijlociu au fost adoptate și alte acte legislative, cum ar fi: (I) Legea cu privire la parcurile științifico-tehnologice și incubatoarele de inovare; (II) Hotărârea cu privire la punerea în aplicare a numărului de identificare de stat unic al întreprinderilor și organizațiilor; (III) Legea cu privire la investițiile în activitatea de întreprinzător; (IV) Legea privind securitatea generală a produselor; (V) Hotărârea pentru aprobarea Regulamentului cu privire la modul de întocmire, actualizare și evidență a Listei operatorilor economici calificați; (VI) Legea privind reglementarea prin autorizare a activității de întreprinzător; (VII) Legea privind achizițiile publice; (VIII) SNC nr.4 „Particularitățile contabilității la întreprinderile micului business” etc.

În conformitate cu prevederile Legii Republicii Moldova „Legea cu privire la susținerea întreprinderilor mici și mijlocii” Nr. 206-XVI din 07.07.2006, sectorul IMM cuprinde trei categorii de agenți economici clasificați în baza a trei criterii.

regulatory framework. For this purpose, the Law on Reviewing and improving the regulatory framework of entrepreneurial activity nr.424-XV from December 16, 2004 was adopted, which aims to review the structure of public institutions with regulatory entrepreneurship functions. These activities are included in the first stage of the reform that will continue in order to establish a new system built on the principles of good governance, whereby the focus will be on the assessment of regulatory impact of laws and regulations. These activities are necessary to simplify the structure and the number of administrative procedures undergone by the developer at different stages of the business cycle, whose intended effect is to reduce the "cost of doing business" [4, p.53].

Also other laws have been adopted to regulate the small and medium enterprises, such as: (I) Law on scientific and technological parks and innovation incubators; (II) Decision on the implementation of unique state identification number of enterprises and organizations; (III) Law on investments in entrepreneurial activity; (IV) Law on general product safety; (V) Decision approving the Regulation on the compilation, updating and tracking of qualified operators list; (VI) Law regulating the licensing of entrepreneurial activity; (VIII) Law on Public Procurements; (IX) SNC No.4 "Accounting within small business enterprises" etc.

In accordance with the Law of the Republic of Moldova, "On supporting the small and medium enterprises" No. 206-XVI from 07.07.2006, the SME sector comprises three categories of economic agents, classified on three criteria.

Tabelul /Table 1

**Analiza criteriilor de clasificare a întreprinderilor mici și mijlocii /
Analysis of classification criteria for small and medium enterprises**

Criterii de clasificare/ Classification criteria	Categorii de întreprinderi/ Type of enterprise			Mici în comparație cu micro/ Small compared to micro	Mijlocii în comparație cu mici/ Medium compared to small
	Micro/ Micro	Mici/ Small	Mijlocii/ Medium		
Numărul mediu de salariați/ Average number of employees, persoane/ people	9	49	249	+40 de 5 ori/ by 5 times	+200 de 5 ori/ by 5 times
Cifra anuală de afaceri/ Annual turnover	3mil lei (214,4 mii/ thousand \$)	25 mil lei (1,78 mln \$)	50 mil lei (3,57 mln \$)	+22 de 8,3 ori/ by 8,3 times	+25 de 2 ori/ by 2 times
Active total / Total Assets	3mil lei (214,4 mii/ thousand \$)	25 mil lei (1,78 mln \$)	50 mil lei (3,57 mln \$)	+22 de 8,3 ori/ by 8,3 times	+25 de 2 ori/ by 2 times
Revine la un salariat/ Returns to an employee: • Venituri/ income • valoarea activelor/ asset value	23,8 mii/ thousand \$ 23,8 mii/ thousand \$	36,3 mii/ thousand \$ 36,3 mii/ thousand \$	14,3 mii/ thousand \$ 14,3 mii/ thousand \$	+12,5 de 1,5 ori/ by 1,5 times	-22,0 de 0,4 ori/ by 0,4 times

Sursa/ Source: Elaborat de autor/ Developed by the author.

În clasificarea dată, stabilită conform legii, nu sunt luate în considerație particularități, precum ar fi viteza rotației capitalului, care influențează eficient activitatea

This classification, established by law, does not take into account such characteristics as the speed of capital rotation that effectively influences the company activity,

întreprinderii, în deosebi, a celei cu profil agroalimentar. Legea dată stabilește din start condiții economice neechitabile pentru dezvoltarea întreprinderilor micro, mici și mijlocii și reiese că a investi în dezvoltarea acestor întreprinderi nu este profitabil.

Analizând tabelul putem menționa, că la criteriul *angajați*, media anuală în categoria întreprinderilor mici este mai mare de 5 ori decât în întreprinderile micro și comparând respectiv același criteriu cu categoriile mijlocii și mici putem observa aceeași creștere (de 5 ori). Însă la criteriile *venitul din vânzări* și *valoarea de bilanț*, în aceeași comparație, depășește respectiv de 8 și de 2 ori.

Indicatorul *rezultatul posibil la 1 lucrător* a venitului din vânzări și a valorii activelor, în categoria întreprinderilor mijlocii constituie 19 mii \$, însă, în comparație cu întreprinderile mici, este mai mică cu 30 mii \$.

Mediul antreprenorial nu este de acord cu restricțiile stabilite în lege, unde este stipulată mărimea venitului și valoarea activelor de bilanț ce trebuie să fie de aceeași mărime. Acest compartiment al legii nu are argumentare economică fundamentală și aici oricum vor fi găsite soluții de a ocoli prevederile legii prin nedeclararea profitului real, care, la rândul său, se investește în consum și nu în dezvoltarea activității antreprenoriale.

Toate acestea nu stimulează activitatea eficientă a agenților economici și necesită perfectarea legislației cu scopul de a înlătura lacunele care stopează dezvoltarea IMM-urilor, în deosebi în sectorul agroalimentar. Concomitent, este necesar de a efectua cercetări în direcția perfectării legislației prin optimizarea valorică a criteriilor cu dimensiuni eficiente favorabile pentru investiții.

În vederea facilitării și simplificării procedurilor care reglementează inițierea unei afaceri au fost elaborate și aprobate de Guvern (Hotărârea Guvernului nr.999 din 13.12.2013) un șir de modificări a unor acte legislative, și anume: Codul Fiscal nr.1163-XIII din 24 aprilie 1997; Codul Civil nr.1107-XV din 6 iunie 2002; Legea nr.235-XVI din 20 iulie 2006 cu privire la principiile de bază de reglementare a activității de întreprinzător; Legea nr.135-XVI din 14 iunie 2007 privind societățile cu răspundere limitată. Modificările respective prevăd:

- anularea obligativității deschiderii unui cont bancar temporar și depunerea a cel puțin 40% din capitalul social al societății comerciale;
- excluderea procedurilor de înregistrare suplimentară la Inspectoratul Fiscal Teritorial, CNAS și CNAM;
- eliminarea obligativității ștampilei, aceasta devenind o condiție opțională.

În rezultatul implementării prevederilor respective timpul necesar lansării afacerii se va reduce de la 7 la 3 zile, iar procedurile se vor reduce de la 6 la 2.

Însă pentru o activitate eficientă a mediului de afaceri, în continuare, ar fi binevenit ca agentul economic să nu fie "presat" de instituțiile statului prin supravegherea și efectuarea controalelor tematice.

Conform studiului privind constrângerile actuale majore asupra mediului de afaceri, efectuat de Centrul Analitic Independent Expert-Grup, la comanda Confederației Naționale a Patronatului din Republica Moldova controalele efectuate de instituțiile statului prevalează mult așteptările

especialmente cu profil alimentar. Această lege stabilește din start condiții economice neechitabile pentru dezvoltarea întreprinderilor micro, mici și mijlocii și reiese că a investi în dezvoltarea acestor întreprinderi nu este profitabil.

Analizând tabelul, putem menționa că la criteriul *angajați*, media anuală în categoria întreprinderilor mici este mai mare de 5 ori decât în întreprinderile micro și comparând respectiv același criteriu cu categoriile mijlocii și mici putem observa aceeași creștere (de 5 ori). Însă la criteriile *venitul din vânzări* și *valoarea de bilanț*, în aceeași comparație, depășește respectiv de 8 și de 2 ori.

Indicatorul – rezultat posibil la 1 lucrător – de venit din vânzări și de valori ale activelor în categoria întreprinderilor mijlocii constituie 19 000 \$, dar comparat cu întreprinderile mici este mai puțin de 30 000 \$.

Mediul antreprenorial nu este de acord cu restricțiile stabilite în lege, unde este stipulată mărimea venitului și valoarea activelor de bilanț ce trebuie să fie de aceeași mărime. Acest compartiment al legii nu are argumentare economică fundamentală și aici oricum vor fi găsite soluții de a ocoli prevederile legii prin nedeclararea profitului real, care, la rândul său, se investește în consum și nu în dezvoltarea activității antreprenoriale.

Toate acestea nu stimulează activitatea eficientă a agenților economici și necesită perfectarea legislației cu scopul de a înlătura lacunele care stopează dezvoltarea IMM-urilor, în deosebi în sectorul agroalimentar. Concomitent, este necesar de a efectua cercetări în direcția perfectării legislației prin optimizarea valorică a criteriilor cu dimensiuni eficiente favorabile pentru investiții.

În vederea facilitării și simplificării procedurilor care reglementează inițierea unei afaceri au fost elaborate și aprobate de Guvern (Hotărârea Guvernului nr.999 din 13.12.2013) un șir de modificări a unor acte legislative, și anume: Codul Fiscal nr.1163-XIII din 24 aprilie 1997; Codul Civil nr.1107-XV din 6 iunie 2002; Legea nr.235-XVI din 20 iulie 2006 cu privire la principiile de bază de reglementare a activității de întreprinzător; Legea nr.135-XVI din 14 iunie 2007 privind societățile cu răspundere limitată. Modificările respective prevăd:

- anularea obligativității deschiderii unui cont bancar temporar și depunerea a cel puțin 40% din capitalul social al societății comerciale;
- excluderea procedurilor de înregistrare suplimentară la Inspectoratul Fiscal Teritorial, CNAS și CNAM;
- eliminarea obligativității ștampilei, aceasta devenind o condiție opțională.

În rezultatul implementării prevederilor respective timpul necesar lansării afacerii se va reduce de la 7 la 3 zile, iar procedurile se vor reduce de la 6 la 2.

Însă pentru o activitate eficientă a mediului de afaceri, în continuare, ar fi binevenit ca agentul economic să nu fie "presat" de instituțiile statului prin supravegherea și efectuarea controalelor tematice.

Conform studiului privind constrângerile actuale majore asupra mediului de afaceri, efectuat de Centrul Analitic Independent Expert-Grup, la comanda Confederației Naționale a Patronatului din Republica Moldova controalele efectuate de instituțiile statului prevalează mult așteptările

dorite de către antreprenori.

Analiza vizitelor efectuate pe parcursul anului 2012 de reprezentanții autorităților de supraveghere la întreprinderile de cercetate (205) arată că 64,4% din acestea au fost vizitate de către inspecția antiincendiară cel puțin odată, dar în mediu de 1,3 ori; 60,5% din întreprinderi au fost vizitate de inspectorul fiscal în mediu de 1,77 ori pe parcursul anului. De către colaboratorii CNA au fost onorate cu vizite 16,6% din întreprinderi, în medie, de 1,32 ori pe parcursul unui an [2, p.19].

institutions checks prevail the desired entrepreneurs' expectations.

Analyzing the visits organized during 2012 by the supervisors representatives to enterprises (205), it shows that 64.4% of them were visited by the Fire inspection at least once, but on average it is 1.3 times; 60.5% of enterprises were visited by the Tax inspector, which is on average 1.77 times during the year. The National anticorruption Center visited 16.6% enterprises during the year; it is an average of 1.32 times the entire year [2, p.19].

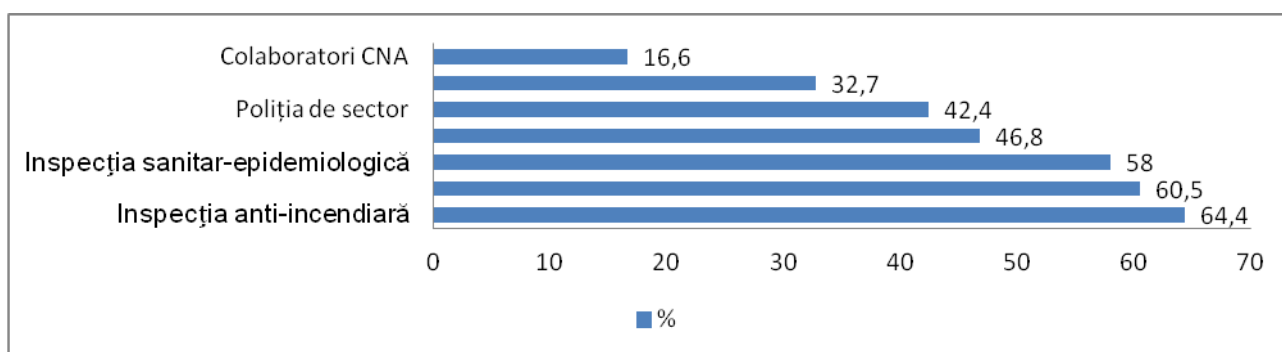

Fig. 10. Vizite efectuate la întreprindere de către instituțiile statului/
Fig. 10. Visits organized by the State institutions to enterprises

Sursa/ Source: [2, p.9].

În eliminarea intervenției abuzive și nefondate a instituțiilor statului în activitatea mediului de afaceri se aprobă Hotărârea Guvernului nr.694 din 05.09.2013 cu privire la Metodologia generală de planificare a controlului de stat asupra activității de întreprinzător în baza analizei criteriilor de risc, cu scopul eficientizării controlului și supravegherii de stat a activității de întreprinzător și, implicit, majorării beneficiului public prin maximizarea randamentului activității de control.

Controlului vor fi supuse doar întreprinderile care prezintă un risc sporit pentru societate, mediu, veniturile publice și ale bunurilor publice. Aceste măsuri vor reduce din discreția organelor de control și, respectiv, din corupție și povara administrativă asociate cu acestea.

În anul 2010, Ministerul Economiei în parteneriat cu USAID/BIZTAR a lansat Ghilotina 2+, care are ca scop facilitarea desfășurării afacerilor prin reducerea obstacolelor de ordin birocratic. În scopul optimizării reglementărilor privind activitatea de întreprinzător, prin implementarea extinsă a „ghișeului unic”, s-au efectuat modificări și completări ale actelor legislative, astfel încât „Datele din documentele gestionate de autoritățile publice, eliberate pentru înregistrarea de stat, se verifică potrivit principiului ghișeului unic” [5, p.11].

În vederea accelerării procesului de implementare largă a principiului „ghișeului unic”, sau elaborat un set de măsuri de implementare a ghișeului unic în desfășurarea activității de întreprinzător, astfel fiind aprobate:

- Lista actelor permissive pentru care autoritățile emitente sînt obligate să instituie ghișeu unic;
- Lista actelor permissive pentru care li se recomandă autorităților emitente să instituie ghișeu unic;
- Lista actelor permissive pentru care autoritățile emitente și cele solicitante sunt obligate să implementeze principiul de

The Government Decision nr.694 from 09.05.2013 was approved to eliminate the unfair and unjustified intervention of the State institutions in the business activity. It has approved the general methodology of planning the state control on the business activity, analyzing the risk criteria, improving the state control and supervision of entrepreneurial activity and thus increasing the public benefit by maximizing the control efficiency.

Only the firms with a higher risk for society, environment, public revenues and public goods will be subject for control. These measures will reduce the power of the supervisory bodies, respectively, of corruption and administrative burden associated with them.

In 2010, the Ministry of Economy in partnership with USAID/BIZTAR released Guillotine 2+, which aims to facilitate doing business by reducing the bureaucratic obstacles. In order to optimize the business activity regulations it was implemented the extensive "one-stop window", they made changes and amendments to legislation so that "The data from the documents managed by public authorities, issued for state registration, are checked according to the principle at one-stop window" [5, p.11].

In order to accelerate the process of implementing the "one-stop window" principle, a set of measures has been developed to implement the one-stop window for the entrepreneurial activity, thus they have approved:

- List of required documents that permits the authorities to establish the one-window shop;
- List of required documents that encourage the authorities to establish the one-window shop;
- List of required documents that permits to the issuing authority and the applicant to implement the principle of the declaration on oath.

declarație pe propria răspundere.

În perioada următoare, autoritățile administrative centrale urmează să elaboreze și să aprobe regulamente proprii privind organizarea și funcționarea ghișeelor unice, potrivit listelor aprobate de Guvern.

În scopul eficientizării procesului de eliberare/prelungire și reperfectare a licenței, Camera de Licențiere implementează "Ghișeul unic în licențiere". Pe parcursul anului 2013, din 25 de documente anexate la declarația/cererea pentru eliberarea/prelungirea și reperfectarea licenței, 15 sau 60% sunt verificate prin intermediul ghișeului unic. Se întreprind măsuri privind majorarea numărului pe parteneriate cu instituțiile publice privind consolidarea ghișeului unic. Din 17 autorități publice emitente de acte permissive sau confirmative, în anul 2013 au fost stabilite relații de colaborare cu 3 autorități publice, iar în anul 2014, Camera de Licențiere își propune inițierea parteneriatelor de colaborare cu încă 6 autorități publice.

De asemenea, serviciul *E-Licențiere* oferă posibilitate antreprenorului de a obține licența fără deplasarea fizică la sediul Camerei de Licențiere. În perioada anului 2013, din numărul total de 5 655 de declarații și cereri de eliberare, prelungire și reperfectare a licenței – 1923 au fost recepționate în regim online. La 25 de genuri de activitate (din numărul total de 32 de genuri aflate în gestiunea Camerei) ponderea numărului declarațiilor/ cererilor recepționate online, comparativ cu numărul total al acestora, constituie mai mult de 34% [7, p.10].

În prezent nu toți agenții economici, care prezintă rapoarte financiare anuale către Biroul Național de Statistică, își desfășoară activitatea sa de întreprinzător. O mare parte din antreprenori preferă să prezinte rapoarte financiare anuale la zero, decât să treacă prin procedura de lichidare a entității, care este prea anevoioasă. Conform legislației în vigoare crearea și înregistrarea unei persoane juridice la Camera Înregistrării de Stat poate fi efectuată în maximum 5 zile, pe când lichidarea acesteia este foarte anevoioasă și durează nu mai puțin de 12 luni de la inițierea procedurii de lichidare. În acest context Ministerul Economiei a elaborat proiectul de lege pentru modificarea și completarea unor acte legislative, care prevede simplificarea procedurii de lichidare benevolă a afacerii prin reducerea:

- termenului de înaintare a creanțelor – de la 6 la 2 luni din momentul publicării avizului în „Monitorul Oficial al Republicii Moldova” sau de la data înștiințării despre lichidare;
- termenul de repartizare a activelor – de la 12 la 6 luni din data publicării avizului și – de la 2 la 1 lună din momentul aprobării bilanțului lichidării;
- obligației de publicare a avizelor de la 2 la 1 aviz.

Optimizarea procedurilor de lichidare a agenților economici constituie un obiectiv principal în contextul reducerii poverii administrative în domeniul afacerilor [5, p.10]

Din cele expuse putem conchide, că dezvoltarea cadrului legislativ cu modificările efectuate pot fi evaluate ca fiind pozitive: adoptarea legilor în ultimii ani este însoțită de elaborarea mecanismelor de realizare a lor; există o primă experiență de evaluare a impactului proiectelor de legi asupra dezvoltării mediului de afaceri; proiectele de documente

În the following period, the central administrative authorities should develop and approve their own regulations on organization and functioning of one-window shop, according to the lists approved by the Government.

In order to streamline the process of issuing/extending and updating the license, the Licensing Chamber implements "one-window stop for licensing." During 2013, 15 documents (or 60%) from 25 documents attached to the declaration/request for issuance/extension and updating of the license are screened through the one-window stop. Measures are taken to increase the number of partnerships with the public institutions on strengthening the one-window stop. From the 17 public authorities issuing the permissions or confirmations, in 2013 relationships were established with three public authorities, and in 2014, the Licensing Chamber aims to initiate collaboration partnerships with 6 other public authorities.

Also, the E-Licensing offers to the contractor the possibility to obtain the license without moving physically to the Chamber of Licensing. During 2013 from the total number of 5655 statements and requests for release, extension or updating of license – 1923 were received within online mode. For 25 types of activity (from the total 32 types under the management of the House), the share of received-online statements/requests, is more than 34% in comparison with its total number [7, p.10].

Currently not all businesspersons who present their annual financial reports to the National Bureau of Statistics operate as entrepreneur. Most entrepreneurs prefer to submit annual financial reports to zero value than to go through the liquidation process of the entity that is very difficult. According to the legislation, to create and register a legal entity at the State Registration Chamber may be made within 5 days, while its liquidation is very difficult and takes no less than 12 months from the initiation of liquidation. In this context, the Ministry of Economy has prepared a draft law on amending and supplementing certain acts, which provides simplified voluntary liquidation of the business by reducing:

- term for submission of claims – from 6 to 2 months after publication of the notice in the "Official Gazette of the Republic of Moldova", or from the date of liquidation notification;
- term of asset allocation – from 12 to 6 months from the publication of the notice and – from 2 to 1 month from the moment the liquidation balance sheet is approved;
- requirement to publish notices – from 2 to 1 notice.

Optimizing the process of liquidation is a primary objective in reducing the administrative burden within the business [5, p.10].

From the above mentioned, we can conclude that the development of the legislative framework with its changes can be assessed as positive: adopted laws during recent years are accompanied by the development of mechanisms for achieving them; there is a first experience of the impact assessment of draft laws on the business development; draft documents are examined jointly by entrepreneurs and civil society. A weak point is still the control over the

elaborate sunt examinate în comun cu antreprenorii și societatea civilă. Un punct mai slab rămâne a fi controlul asupra executării legislației [1, p.83].

Însă pentru a atinge, la acest capitol, performanțe la nivel internațional este necesar de a analiza în detaliu principalii factori, care au influențat asupra nivelului de dezvoltare a legislației privind susținerea IMM în Republica Moldova, și anume:

- Nivelul de dezvoltare a bazei legislative;
- Nivelul de stabilizare/ dezvoltare a IMM;
- Mediul de afaceri și problemele antreprenorilor;
- Abordarea statului față de susținerea sectorului IMM;
- Influența donatorilor și experților externi;
- Posibilități financiare ale statului.

În cel mai recent clasament al studiului „Doing Business 2013” (www.doingbusiness.org), Moldova a urcat trei poziții, de la 86 la 83, în clasamentul celor 185 de țări, acest avantaj datorându-se în întregime ameliorării a doi indicatori („Protecția investitorilor” și „Lichidarea afacerii”), fiind încă poziționată în urma altor țări din regiune.

Indicele Competitivității Globale 2012-2013 (www.weforum.org) clasează Republica Moldova pe locul 87 din 144 de țări, față de poziția 93 (din 142 de țări), în urma majorității țărilor din regiune. Moldova s-a clasat pe poziția 105 la capitolul „Povara reglementării guvernamentale” și pe poziția 138 din 144 de state în ceea ce privește „Independența justiției”.

Conform bazei de date a Băncii Mondiale, analizate pe o perioadă de 10 ani, rezultatele arată că Republica Moldova se prezintă în mod constant mai rău decât toate celelalte țări de comparație din UE (Bulgaria, Estonia, Lituania, România, Slovenia), iar comparativ cu Ucraina și Rusia situația este cu mult mai bună, în special la indicatorul calitatea reglementării, care măsoară capacitatea unui guvern de a oferi politici și regulamente solide pentru promovarea sectorului privat. Performanța Moldovei în această privință a fost redusă, deși în ultimii ani a apărut o îmbunătățire, însă din 2009 până în prezent acest indicator rămâne neschimbat. Dintre statele utilizate pentru comparație, Moldova are cele mai slabe performanțe, fiind devansată de România (69%), însă cel mai mare fiind obținut de Estonia (90%) [2, p.49].

execution of the laws [1, p.83].

However, to reach internationally accepted performance at this chapter, it is necessary to analyse in detail the main factors that influenced the development level of legislation on supporting the SMEs in Moldova, namely:

- Development level of legislative base;
- Stabilization/development level of the SMEs;
- Business environment and problems of entrepreneurs;

- State approach in supporting the SME sector;
- Influence of donors and external experts;
- Financial possibilities of the state.

In the latest ranking of the study "Doing Business 2013" (www.doingbusiness.org), Moldova has climbed three positions, from 86 to 83 in the ranking of 185 countries, this advantage is entirely debt to two improved indicators ("Investor's Protection" and "Business liquidation"), but it is still positioned behind other countries in the region.

The Global Competitiveness Index 2012-2013 (www.weforum.org) ranks Moldova on the position 87 of 144 countries, in comparison with position 93 (of 142 countries), behind mostly countries in the region. Moldova was ranked the 105th at the chapter "Burden of Government regulation" and the 138th for the "Judiciary independence" from 144 countries.

According to the World Bank database, analyzed over a period of 10 years, Moldova is consistently presented worse than all other EU countries (Bulgaria, Estonia, Lithuania, Romania, Slovenia), but in comparison with Ukraine and Russia the situation is much better, especially at the quality regulatory indicator, which measures the ability of a government to provide solid policies and regulations in promoting the private sector. Moldova's performance in this regard has been limited, although there was an improvement during recent years, but from 2009 to the present, this indicator remains unchanged. Among the states used in this comparison, Moldova has the lowest performance, being surpassed by Romania (69%), but the best score is obtained by Estonia (90%) [2, p.49].

Tabelul 2 / Table 2

Indicatorul calitatea reglementării din Republica Moldova și țările de comparație în perioada 2003-2012/

Regulatory quality indicator in Moldova and comparison between countries during 2003-2012,%

Anii/ Years	Bulgaria	Estonia	Lituania	Slovenia	România	Moldova	Ukraina	Rusia
2003	70	89	80	75	51	35	29	48
2004	73	88	82	78	60	37	40	50
2005	69	89	78	73	59	36	34	50
2006	67	88	79	73	65	42	32	39
2007	70	91	83	73	67	44	37	42
2008	72	92	83	76	68	50	33	39
2009	73	91	78	78	71	49	32	39
2010	74	90	79	76	73	49	34	40
2011	71	91	78	75	74	49	30	39
2012	69	90	83	72	69	49	29	39

Sursa/Source: Elaborat de autor conform datelor www.info.woldbank.org/ Developed by the author by www.info.woldbank.org.

Deși în rezultatul reformei regulatorii au fost atinse rezultate semnificative, au rămas totuși un șir de probleme nerezolvate, existând o sferă largă pentru viitoarele acțiuni.

Cu toate că în ultimii ani au fost înregistrate progrese în modernizarea legislației desfășurării afacerilor, acestea s-au dovedit a fi doar îmbunătățiri limitate la calitatea climatului de afaceri. În rezultatul ajustării cadrului normativ de reglementare la necesitățile dezvoltării IMM-urilor” vor fi atinse următoarele obiective specifice:

- Perfecționarea cadrului normativ de reglementare a activității IMM-urilor.
- Reducerea barierelor administrative și a costurilor regulatorii pentru IMM-uri.
- Optimizarea reglementărilor privind activitățile comerciale practicate de IMM-uri [6, p.75].

Redresarea poziției Republicii Moldova în rating-ul internațional de business precum și ajustarea cadrului regulator la principiile „Small Business Act for Europe” ar trebui să devină priorități fundamentale și imediate pentru activitatea Guvernului Republicii Moldova.

Although significant results have been achieved because of regulatory reform, there is a number of unsolved issues, which is a wide scope for future action.

Although in recent years progress has been made in modernizing the law of doing business, they proved to be only limited improvements in the quality of the business climate. As a result of adjusting the regulatory framework to the needs of SME development, the following objectives will be achieved:

- Improve the legal framework for regulating the activities of SMEs.
- Reduce the administrative barriers and regulatory costs for the SMEs.
- Optimize the regulations on commercial activities practiced by the SMEs [6, p.75].

Recover the position of Moldovan international business rating and adjust the regulatory framework to the principles of "Small Business Act for Europe" must become the fundamental priorities and immediate for the activities for the Government of the Republic of Moldova.

Referințe bibliografice / References

1. ACULAI, E., VEVERIȚĂ, V. Legislația privind susținerea întreprinderilor mici și mijlocii în Republica Moldova: retrospectivă și prezent. In: *Economie și Sociologie*. 2012, nr.2, pp.74-83.
2. *Constrângeri majore asupra mediului de afaceri din Moldova*. Confederația Națională a Patronatului din Republica Moldova. Chișinău, 2013. 50 p.
3. Hotărârea Guvernului Republicii Moldova cu privire la aprobarea Strategiei de dezvoltare a sectorului întreprinderilor mici și mijlocii pentru anii 2012-2020: nr. 685 din 13.09.2012. In: *Monitorul Oficial al Republicii Moldova*. 2012, nr. 198-204, art. 740.
4. MIRONOV, S. *Dezvoltarea managementului afacerilor mici și mijlocii în condițiile economiei concurențiale*: teza de doctor în economie. USM. Chișinău, 2011. 172 p.
5. Raportul de activitate a Ministerului Economiei 2011, 2013 [accesat 20 iulie 2014]. Disponibil: <http://www.mec.gov.md/ro/content/rapoarte-de-activitate>
6. VEVERIȚĂ, V., CATANOI, A. Principalele idei și direcții de susținere a sectorului IMM pentru anii 2012-2020. In: *Economie și Sociologie*. 2012, nr. 3, pp. 74-79.
7. Site-ul oficial al Guvernului Republicii Moldova [accesat 25 iulie 2014]. Disponibil: www.gov.md, www.union.md, <http://particip.gov.md/proiectview.php?l=ro&idd=1276><http://>

Recomandat spre publicare: 01.09.2014